

ჰალუსინოგენები და მათი მოქმედება ფსიქიკაზე

მარინა კაჭარავა
სტუ-ს დოქტორანტი

რეზიუმე

ცნობიერების ყველაზე მძლავრ ცვლილებებს ფსიქოდელიური საშუალებები, კერძოდ ჰალუსინოგენები ანუ ფსიქოდელიკები იწვევენ, რომლებიც ცვლიან აღქმას და შლიან საზღვებს „მე“ სა და გარე სამყაროს შორის. ამ დროს ადამიანური ლოგიკა იხევს უკან და ადგილი ეთმობა ილუზიების, ბოდვისა და ჰალუსინაციების ინტენსიურ შეგრძნებებს. ყველაზე ცნობილი ჰალუსინოგენებია: მესკალინი (მიიღება კაქტუსისგან), ფსილოციბინი (მიიღება სოკოსგან), კანაფი (ჰაშიში, მცენარის დაფხვნილი ფისი და მარიხუანა, მცენარის გამხმარი ფოთლები და ყვავილები), LSD, PCP ანუ ანგელოზის მტვერი (ლაბორატორიაში დამზადებული სინთეტური პრეპარატები).

ბევრ წარმართულ რელიგიაში და კერძოდ შამანები საუკუნეების მანძილზე იყენებდნენ ფსიქოდელიკებს, რომელთა მოხმარება ძირითადად ხდებოდა შეყნოსვით, ადულებით და სითხის მიღებით, გადაყლაპვით, მილის მეშვეობით მოწევის და ცხვირის ან ღრძილების ლორწოვანადაც შეწოვით (აბსორბციით).

ბოლო 100 წელია რაც დამზადდა ლაბორატორიული გზით მთელი რიგი სინთეტური ჰალუსინოგენები, ისევე როგორებიც არის: DMT, LSD, MDA, MDMA, 2-CB და PCP. ყოველივე მათგანმა მარიხუანასთან ერთად მნიშვნელოვანი როლი ითამაშეს 1960 – 1970 წლების კონტრკულტურულ რევოლუციაში. ზოგიერთი სინთეტური მარიხუანა ბაზარზე გამოჩნდა სხვადასხვა სახით ე.წ. Spice Silver, Spice Gold, K2. უნდა აღინიშნოს რომ „ქუჩის ქიმიკოსები“ იმდენად სწრაფად ცვლიან დიზაინს რომ სამართალდამცავები ვერ ერევიან და ვერ ეწევიან. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ფსიქოდელიკები შეიცავენ საკმაოდ ბევრ აქტიურ ნივთიერებას და შესაბამისად მათი მოქმედების განსაძღვრაც და შემდეგ მკურნალობაც საკმაოდ რთულია. ხშირ შემთხვევაში ჰალუსინოგენების მიღება შესაძლოა გახდეს ტრიგერი და გამოიწვიოს სხვადასხვა ფსიქოტური რეგისტრის დაავადებების მანიფესტაცია.

ფსიქოდელიური საშუალებები ფართედ გამოიყენება კლუბებში და საკმაოდ ადვილად ხელმისაწვდომია (ინტერნეტ ყიდვა/გაყიდვა). ძალიან მძიმეა მათ მოხმარების შედეგები. განსაკუთრებით გვინდა ხაზი გავუსვათ მარიხუანას მოხმარებას „სარეკრიაციო“ მიზნებით. ხდება პროპაგანდა რომ არის არა თუ უსაფრთხო, არამედ პირიქით ძალიან „სასარგებლო“.

ადრეული მოზარდობიდან იწყება მარიხუანას მოხმარება და 18-19 წლიდან კი ამას ემატება ე.წ.

„კლუბური ნარკოტიკები“, რომელთა უმრავლესობა არის როგორც სტიმულანტი ასევე ფსიქოდელიური მოქმედების. შედეგად ვიღებთ პანიკურ შეტევებს, მეხსიერების და ყურადღების დაქვეითებას, სიხარულისა და სიამოვნების დაკარგვას და ზოგ, არცთუ იშვიათ შემთხვევებში ფსიქოტურ სიმპტომებს (ბოდვა, მხედველობითი და სმენითი ჰალუსინაციები).

საკვანძო სიტყვები: ჰალუსინოგენი, ფსიქოდელია, ჯადოსნური სოკოები (Magic Mushrooms), ბოდვა.

HALLUCINOGENS AND THEIR EFFECTS ON THE PSYCHE

Marina Kacharava
PhD student of GTU

RESUME

The most powerful changes in consciousness are caused by psychedelic drugs, in particular hallucinogens or psychedelics, which alter perception and blur the boundaries between “self” and the outside world. At this point, human logic recedes and gives way to intense sensations of illusions, delusions, and hallucinations. The most famous hallucinogens are: mescaline (extracted from cactus), psilocybin (extracted from mushrooms), cannabis (hashish, powdered plant resin and marijuana, dried plant leaves and flowers), LSD, PCP or Angel Dust (synthetic drugs produced in lab).

Many pagan religions and shamans in particular have used psychedelics for centuries, which were consumed mainly by inhaling, boiling and drinking liquids, swallowing, smoking through a pipe, and sucking (absorption) through the mucous membranes of the nose or gums.

Over the past 100 years, a number of synthetic hallucinogens have been produced in laboratories, such as DMT, LSD, MDA, MDMA, 2-CB and PCP. All of them, along with marijuana, played an important role in the countercultural revolution of the 1960s and 1970s. Some synthetic marijuana has appeared on the market in various forms called Spice Silver, Spice Gold, K2. It should be noted, that “street chemists” change the designs so quickly that law enforcement officers are not able to catch up and stop them. It should be noted here that psychedelics contain quite a lot of active substances and therefore it is quite difficult to understand the way they work and define further treatment. In many cases,

taking hallucinogens can become a trigger and lead to manifestation of various psychotic diseases.

Psychedelic drugs are widely used in clubs and are quite easily available (buy/sell on the internet). The consequences of their consumption are very serious. We would like to particularly emphasize the use of marijuana for “recreational” purposes. It is being popularized as something not only safe, but also very “useful”.

Consumption marijuana starts from early adolescence and from 18-19 years is complemented with so-called “Club drugs”, most of which are both stimulant and psychedelic. As a result, we get panic attacks, loss of memory and attention, loss of joy and pleasure and in some not very rare cases, psychotic symptoms (delusions, visual and auditory hallucinations).

Key words: hallucinogen, psychedelia, Magic Mushrooms, delusion.

შესავალი

ფსიქოდელიური ფსიქოაქტიური ნივთიერება პირველ რიგში მოქმედებს სიმპატიკურ ნერვულ სისტემაზე, იწვევს წნევის მატებას, და პულსის და გულისცემის სიხშირის გაძლიერებას. განსაკუთრებული მოქმედება აქვს დოპამინისა და სეროტონინის ნორეპინეფრინის და სხვ. ნეირომედიატორულ სისტემებზე (ემოციური მდგომარეობა, მოტივაცია, ძილი, მადა, ქერქვეშა მოტორიკა, ბრძოლა-გაქცევის სტრატეგია, სიხარული, სიამოვნება და ა.შ.). ჰალუცინოგენის სამიზნე არის ტვინის ღერო, კერძოდ რეტიკულარული ფორმაცია, და იწვევს სმენითი და მხედველობითი ნეიროტრასების გადატვირთვას, რის შედეგადაც სმენითი და მხედველობითი ჰალუცინაციები წარმოიშობა. შესაძლოა მომხმარებელმა „გაიგონოს“ ცხოველების ან ფრინველების საუბარი, ფერს სუნი ჰქონდეს ან საუბრობდეს, ასევე სუნმა შეიძინოს ფერი და ა.შ. შეგრძნებების შერევას ეწოდება სინესთეზია (ფერადი ყნოსვა, ფერადი სმენა).

ძირითადი ნაწილი

ფსიქოდელიური ნივთიერებების მოხმარებას, ისევე როგორც სხვა ფსიქოაქტიური ნივთიერებების მოხმარებას აქვს ბიოლოგიური პრედისპოზიცია. რაც გულისხმობს ერთის მხრივ გენეტიკურ წინასწარ განწყობებს და მეორეს მხრივ, ამა თუ იმ ნეიროტრანსმიტერის დანაკლისს თავის ტვინში.

ამ სტატიაში ჩვენ განვიხილავთ ინდოლას ჯგუფის ჰალუცინოგენებს, როგორებიც არიან LSD, ჯადოსნური სოკოები - Magic Mushrooms.

ლიზერგინის მჟავის დიეთილამიდი - LSD პირველად 1938 წელს, შვეიცარელმა მეცნიერმა ალბერტ ჰოფმანმა დაასინთეზირა ლიზერგინის მჟავიდან, ეს უკანასკნელი მიიღება ჭვავის რქიდან. მისი მოქმედების შესახებ გახდა ცნობილი რამდენიმე წელიწადში, როდესაც ლაბორატორიაში მუშაობისას, ეს ნივთიერება თითებიდან აბსორბციის გზით მოხვდა

ორგანიზმში და გამოიწვია ალქმის ცვლილებები. LSD (ლსდ) იწვევს ჰალუცინაციებს როგორც გახელილი, ასევე დახუჭული თვალებით. იწვევს დროის, სივრცის, ცნობიერების შეცვლას და სინესთეზიებს (ფერების მოსმენა, სუნის დანახვა). ამ ნივთიერების აღმოჩენამ და მისი მოქმედებით განცდილმა აქამდე უცნობმა ფსიქიკურმა მდგომარეობებმა, განცდებმა, და შემდგომში მისმა შესწავლამ დიდი გავლენა მოახდინეს ფსიქიატრიაზე, ფილოსოფიაზე, ხელოვნებაზე და იმდროინდელ კონტრკულტურაზე. ლსდ-ეს ჰალუცინოგენური მოქმედება იწყება მიღებიდან 30-90 წთის განმავლობაში და მიმდინარეობს 2 სთიდან 12 სთ-მდე. ამ მდგომარეობას ეძახიან „trip“ს ანუ მოგზაურობას და ეს „trip“ები შესაძლოა იყოს როგორც სასიამოვნო ასევე უსიამოვნო და საშიში. ცუდი „მოგზაურობის“ დროს ადამიანს ესმის და ხედავს მონსტრებს, ეშმაკებს, ნგრევას, საკუთარ დასაფლავებას და ა.შ.

ჯადოსნური სოკოები იგივე Magic Mushrooms ან Psilocybin Mushrooms. ფსილოციბინი არის ჰალუცინოგენური ნივთიერება, რომელსაც შეიცავს გარკვეული სოკოები, ე.წ. „ჯადოსნური სოკოები“. მათ გააჩნიათ ფსიქოდელიური მოქმედების უნარი. უნდა აღინიშნოს რომ ეს სოკოები ისტორიულად გამოიყენებოდა სხვადასხვა რელიგიურ თუ შამანურ რიტუალებში. უფრო მეტიც, ცენტრალური და სამხრეთ ამერიკელი ინდიელები მათ (სოკოებს) მიიჩნევდნენ „ღმერთების ხორცად“, აცტეკებში აღმოჩენილია გარკვეული სკულპტურებიც. ამჟამად ეს სოკოები გამოიყენება, გარკვეული ნაწილის მიერ, რეკრეაციული მიზნებისთვის და ასევე მისტიკური გრძნობების მაძიებელი პირებიც მოიხმარენ „ჯადოსნურ სოკოებს“. განსაკუთრებით ფსიქოდელია (როგორც ლსდ ასევე სოკოები და სხვ.) პოპულარული გახდა 1960 იანი წლებიდან, რაც ამერიკაში „ჰიპების“ მოძრაობას ემთხვევა. ფსილოციბინის მოქმედება იწყება, მისი მიღებიდან ნახევარ საათში და გრძელდება 4-6 სთ. ფსილოციბინის მოქმედების ინტენსივობა დამოკიდებულია რამდენიმე ფაქტორზე: სოკოს ჯიშზე, ადგილზე სადაც არის მოყვანილი, და პირველადი სახით მოიხმარს თუ გამომშრალი სახით (გამომშრალ სოკოში ფსილოციბინის რაოდენობა 10 ჯერ მეტია).

ერთი შემთხვევა გვინდა მოვიტანოთ განსახილველად - ქეისი: 23 წლის გოგონა წავიდა დასთან და მეგობრებთან ერთად სამოგზაუროდ ნიდერლანდებში. მან დალია სასმელი სადაც გარეული იყო „მაგიური სოკო“, რომელშიც ფსილოციბინის შემადგენლობა იყო დაახლოებით 90 მილიგრამი. ამის მერე მოიხმარა კანაბისი ჯოინთის საშუალებით და შედეგი მოყვა ფატალური. რამდენიმე საათის შემდეგ გოგონა გადახტა მეორე სართულიდან (6 მეტრი სიმაღლიდან) და დაიღუპა. ასევე გაირკვა რომ ეს გოგონა არ იყო სისტემატიური მომხმარებელი და სამწუხაროდ მისი ცხოვრება ასე ტრაგიკულად დასრულდა 23 წლის ასაკში.

სამწუხაროდ სხვა ბევრი შემთხვევაც არსებობს, რომელთა ჩამოთვლა შორს წაგვიყვანს, მაგრამ გვეჩინა შემთხვევები როდესაც ახალგაზრდა გოგონა (მოხმარების შემდეგ) დიდი ხნის განმავლობაში ხედავდა რომ ინვა საფლავში და უცნობი ადამიანები აყრიდნენ მინას. საფლავი არ ივსებოდა და ეს აუტანელი ტანჯვა გახდა შემდგომში ფსიქიკური აშლილობის წინაპირობა. ასევე სხვა გოგონა მოხვდა ეშმაკების მეჯლისზე. ესმოდა შემზარავი ხმები და გრძნობდა აუტანელ და დროში გაუთავებელ შიშს. როდესაც დამთავრდა ეს „მოგზაურობა“ მას დაეწყო პანიკური შეტევები და უძილობა. აღარაფერს ვამბობთ ფერადი სამკუთხედები რომ დასდევნ და ესაუბრებიან ადამიანებს.

დასკვნა

გამომდინარე ზემოთქმულიდან შეიძლება დავასკვნათ რომ, ჰალუცინოგენების მოხმარება იწვევს:

1. სინესთეზიას (ხმებს სუნი აქვს, სუნს ფერი აქვს)

2. ჰალუცინაციებს (მხედველობით, სმენით და ტაქტილურს)

3. პარანოია

4. პანიკა

5. დეზორიენტაცია

6. დეპერსონალიზაცია/დერეალიზაცია

7. ეიფორია

8. დეპრესია

9. ანჰედონია (სიამოვნების დაკარგვა)

ასევე ფსიქოპათიური, და კერძოდ ფსიქოდელიური ნივთიერებების მოხმარებამ შესაძლოა გამოიწვიოს: მეტყველების და კორდინაციის დარღვევა, ინსომნია, თვალის გუგების გაფართოება, პირის სიმშრალე, წნევის და ტემპერატურის მატება და სხვ.

და ბოლოს უნდა ითქვას, რომ უმნიშვნელოვანესია ინფორმაციის მიწოდება ახალგაზრდებისთვის, რათა მათ შეძლონ გაზომონ რისკები და გააკეთონ სწორი არჩევანი ჯანსაღი ცხოვრების სასარგებლოდ.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Hallucinogenic mushrooms, Dagmara Reingardiene et al. Medicina (Kaunas) – 2005
2. DARK Classics in Chemical Neuroscience: Psilocibin. Geiger HA, et. Al. ACS Chem. Neurosci. 2018.
3. A Complete Review of Mexican Plants with Teratogenic Effects. Chamorro-Cevallos G, et al. Plants (Basel). 2022